

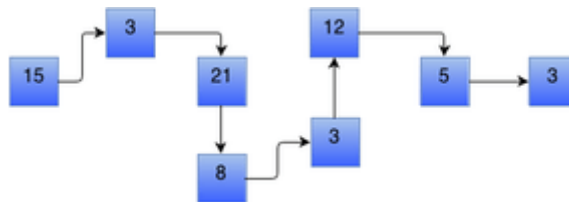
10. Datové struktury: Spojový seznam, Strom, Fronta, Zásobník, Halda

LinkedList

Nepracuje s polem.
Jednosměrný a Obousměrný.
Celkem 4 druhy.

Jednosměrný spojoiný seznam (Singly Linked List)

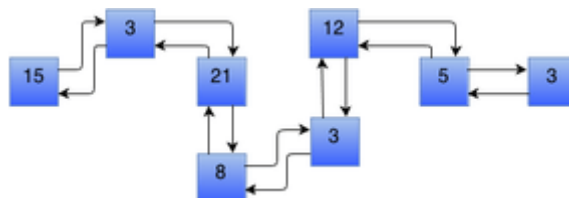
Obsahuje: datovou část a jednoho ukazatele (na následující prvek).
Jednotlivé prvky v listu jsou v paměti různě rozházené (již tedy nejsou uloženy za sebou). První prvek odkazuje na druhý, ten zas na třetí, ten na čtvrtý.. poslední odkazuje na null, tím se pozná, že je poslední. Je průchozí jen jedním směrem.
V Javě si ho uživatel musí naprogramovat sám.

Cyklická verze
Poslední prvek ukazuje na první a nikdy se při procházení nedojde konce.

Obousměrný spojoiný seznam (Doubly Linked List)

Obsahuje: datovou část, dva ukazatele (předchozí a následující prvek)
Potřebuje mizivě více paměti než jednosměrný.

Možnost průchodu oběma směry.
Pokud není cyklický pak první prvek ukazuje na předchozí null a poslední na další null.

Souhrn

U spojových seznamů není možnost rychle přistoupit k prvku podle jeho indexu a to kvůli tomu, že prvky již nejsou v paměti za sebou. Když se třeba chceme dostat na 10 prvek, tak musíme jít z prvního na druhý atd.. nebo od konce (v C#).

Seznamy se (spolu se stromy) označují jako rekurzivní datové struktury, neboť každý prvek seznamu obsahuje odkaz na položku stejného typu.

Seznam může mít tzv. hlavu (head) - první prvek seznamu, který obsahuje v datové části nějakou neplatnou hodnotu. Podle této hodnoty poznáme, že se jedná o první prvek.

Poslední prvek seznamu se někdy označuje jako ocas (tail) a může obsahovat v datové části nějakou neplatnou hodnotu, podle které poznáme, že se jedná o poslední prvek.

Seznamy obvykle používáme jako dynamické datové struktury. To znamená, že v programu deklaruujeme pouze ukazatel na první prvek seznamu a jednotlivé prvky seznamu podle potřeby dynamicky alokujeme nebo rušíme.

Velikost je omezena pouze velikostí paměti přidělené k programu.

Výhody

- kapacita je teoreticky neomezená
- velikost obsazené paměti je přímo závislá jen na počtu prvků, není zde žádné plýtvání
- rychlost přidávání i odebírání prvků je vždy stejně vysoká

Nevýhody

- při každém přidání je nutná alokace paměti pro přidání prvek. To způsobí při přidání třeba 1M prvků, že je 50krát pomalejší než ArrayList, který si alokaci paměti udělá jen při vytvoření nového pole za účelem zvýšení kapacity
- stejné množství dat zabírá více paměti než stejné prvky uložené v poli (kvůli ukazatelům navíc)
- pomalý přístup k prvkům
- pomalejší procházení (při každém posunu je nutná dereference ukazatele a skok na místo v paměti)

LinkedList vs pole

Pole má lehčí a rychlejší práci s upravováním prvků v poli, pomocí indexu. Jeho přidání hodnot může překonat počet míst pro prvky v poli (4,8,16,32). Když přidáme třeba 5. prvek u dynamické kolekce, tak se vytvoří nové pole o velikosti 8 a staré se do něj zkopíruje a přidá se 5. prvek. Staré pole stále na heapu existuje a zabírá paměť dokud ho neodstraní GC, který zabere nějaký čas, který by mohl být využit jinak.

Příklad

- Pokud plánujeme data uložit do kolekce, kterou budeme celou prohlížet. Iterátor foreach je pro LinkedList nejlepší volba.
- Zaznamenávání hodnot se senzorů každých 30 sec, číst je nebudeme často, takže nás pomalé získání netrápí, ale rychlé přidání je hlavní výhodou.

Strom

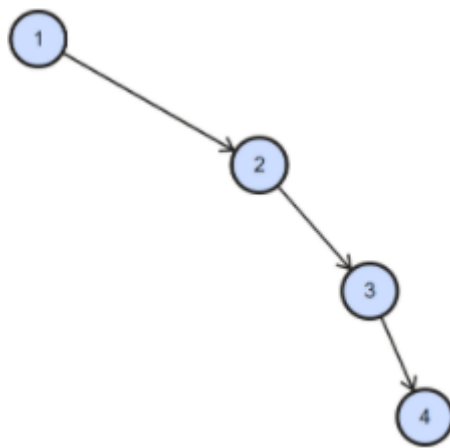
Stromem se nazývají souvislé grafy, které neobsahují kružnice. Strom je tedy minimální souvislý graf na daných vrcholech. Stromy se v informatice velmi často vyskytují, protože reprezentují základní koncept hierarchie. Se stromy se setkáme všude tam, kde je potřeba rychle vyhledávat, reprezentovat strukturovaná data nebo rozhodovat. Strom je i přirozeným modelem rekurze.

Pravidlo binárního stromu: rodič může mít maximálně 2 potomky.

- kořen (root) – horní prvek
- Vnitřní uzel (inner node) = uzel, který není kořenem, ani listem
- List (leaf node, external node) = uzel, který nemá žádné potomky
- Rodič (parent node) = uzel, který přímo předchází daný uzel na cestě od listu ke kořeni
- Potomek (child node) = uzel, který přímo následuje za daným uzlem na cestě od kořene k listu
- Sourozenec (sibling) = jako sourozenci se označují uzly se stejným rodičem
- Předek (ancestor node, predecessor node) = uzel, který leží před daným uzlem na cestě ke kořeni (nejbližší předek je rodič)
- Následník (successor node) = uzel, který leží za daným uzlem na cestě od kořeni k libovolnému listu (nejbližší následník je potomek)
- Hloubka (depth) = hloubka stromu je délka nejdelší cesty od kořene k listu, přičemž prázdný strom má definovanou hloubku jako -1
- Úroveň (level) = většinou se používá ve významu množiny uzlů, které se nachází ve stejné vzdálenosti od kořene, počítáno dle počtu uzlů

Nevyvážený strom

Datová struktura na obrázku je stále binárním stromem, i když extrémně nevyváženým. Tam, kde nic není, je hodnota null. Zde je to opravdu velmi nešťastný strom, který svým uspořádáním prvků ztrácí veškeré výhody a degradoval do spojového seznamu. V takovém stromu si např. při vyhledávání nemůžeme zkrátit cestu žádnou odbočkou na jinou větev, ale musíme projít všechny uzly v celém stromu.

Datová struktura na obrázku je stále binárním stromem, i když extrémně nevyváženým. Tam, kde nic není, je hodnota null. Zde je to opravdu velmi nešťastný strom, který svým uspořádáním prvků ztrácí veškeré výhody a degradoval do spojového seznamu. V takovém stromu si např. při vyhledávání nemůžeme zkrátit cestu žádnou odbočkou na jinou větev, ale musíme projít všechny uzly v celém stromu.

Vyvážený binární vyhledávací strom

Vyvážený Binární vyhledávací strom (anglicky nebo zkráceně BBST jako Balanced Binary Search Tree) se používá pro efektivní práci s daty. Oproti haldě má přesně dané, kde jaký prvek leží. Pravá větev vždy obsahuje prvky větší než hodnota daného uzlu, levá větev potom prvky menší než hodnota daného uzlu. Podle toho funguje přidávání, odebrání a získávání prvků ve stromu. Tyto operace jsou $O(\log n)$, protože se neprojdou všechny větve.

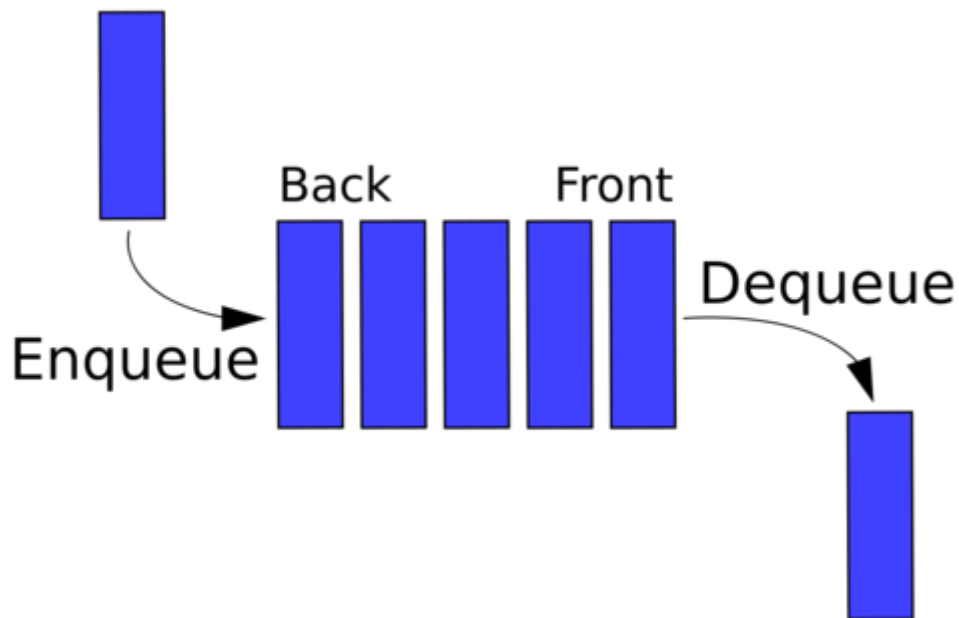
Existuje i Unbalanced: tam je root pořád stejný až do odstranění, ale hrozí, že budou všechny prvky na levou stranu všech prvků, což by znamenalo nejhorší případ časové složitosti $O(n)$ u všech operací. Proto se Balanced Binary search tree snaží mít co nejméně levelů. Dělá to pomocí rotací.

Halda

v javě lze realizovat jako PriorityQueue.

Fronta(Queue)

Fronta je lineární datová struktura určená pro ukládání prvků a jejich opětovný výběr ve stejném pořadí, v jakém byly do fronty přidány, nejstarší přidáný prvek je vybrán jako první kolekce pro dočasné uložení dat

Existuje i Priority queue (java)

To může implementovat pole, spojový seznam, haľdu nebo binární strom
Není podle FIFO, na první pozici jdou prvky s nejvyšší prioritou
(předbíhají)

Zásobník (Stack)

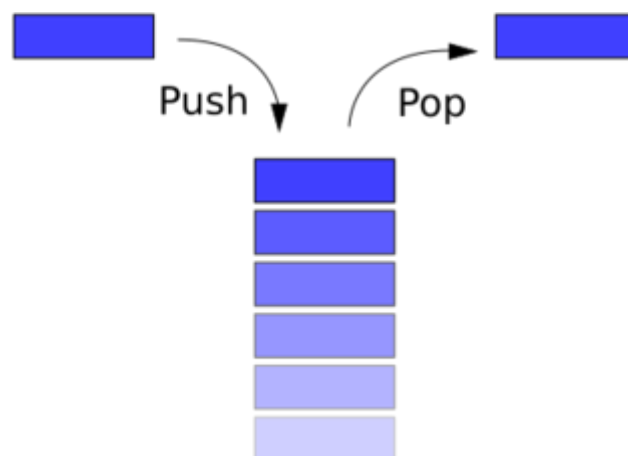
Zásobník je lineární datová struktura určená pro ukládání prvků a jejich opětovný výběr v opačném pořadí.

poslední přidaný prvek je vybrán jako první

LIFO – Last In First Out

Zásobník je jedna z nejdůležitějších datových struktur v informatice.

Používá se pro rekurzi, volání podprogramů, výpočty matematických výrazů

Stack v Javě

Reprezentuje zásobník LIFO. Dědí od třídy Vector s pěti operacemi.

Typické push a pop operace a peek-at-the top také metodou isEmpty

